

Jaarstukken 2023

Versie: Vastgesteld door Raad op 27 juni 2024

Waar staan we op financieel gebied

De Jaarstukken 2023 sluiten af met een positief saldo van € 4,3 miljoen. In de 4^e kwartaalbrief 2023 werd nog een positief saldo van € 0,5 miljoen verwacht. Uiteindelijk is het saldo € 3,8 miljoen positiever dan verwacht.

Belangrijke oorzaak van het positieve saldo is dat we in 2023 niet aan alle werkzaamheden zijn toegekomen die we ons hadden voorgenomen in de begroting. Bovendien ontvingen we vanuit het Rijk in december nog extra gelden voor werkzaamheden die we in 2024 gaan inzetten. In totaal betreffen deze gelden een bedrag van € 2,2 miljoen. Onderstaand een overzicht van de over te hevelen budgetten.

Programma	Omschrijving	Budget
Sociaal	Transformatiemiddelen Jeugdhulp	100
	Gezond in de Stad (GIDS)	115
	Versterking van sociale basis	16
Inkomen en armoede	Steunimplus	137
	Basisbanen	106
Onderwijs	Taal voor ontheemden uit Oekraïne	34
Gebiedsontwikkeling	Toekomstvisie	20
	Actieplan geluid 2024-2028	40
	Omgevingsplan	50
Verkeer	Opstellen mobiliteitsvisie	30
	Aanleg snelheidsremmers Weesperstraat	20
Samen besturen	Programma 'Voor en met Diemen'	30
Financiën	Algemene uitkering	
	- Uit te keren Energietoeslag 2023	1.365
	- Omgevingswet	170
Totaal over te hevelen budgetten		2.233

De capaciteit van onze organisatie stond in 2023 onder druk. We hadden te maken met veel vacatures, een krappe arbeidsmarkt en een hoog ziekteverzuim. Gevolg hiervan is dat we ondanks onze inspanningen niet alle ambities die we ons in de begroting hadden voorgenomen in 2023 konden realiseren. Hier gaan we, zoveel als mogelijk, in 2024 alsnog invulling aan geven. Dat heeft logischerwijs ook gevolgen voor de ambities die we nu voor 2024 gepland hebben. Bijsturing hierop is noodzakelijk en vindt plaats via de "Midterm review" en de reguliere planning- en controldocumenten.

Aan het einde van dit hoofdstuk is een tabel opgenomen is een overzicht opgenomen hoe het resultaat tot stand is gekomen. Het overzicht geeft inzicht in de grootste afwijkingen. Verderop in de jaarstukken is per programma een gedetailleerde analyse terug te vinden.

De regelgeving schrijft voor dat het rekeningresultaat bestaat uit een resultaat voor verrekening met de reserves en een resultaat na verrekening met de reserves. Deze opbouw ziet er als volgt uit:

Saldo van baten en lasten	Begroting 2023 primitief	Begroting 2023 na wijzigingen	Realisatie 2023
Totaal baten	97.188	103.228	115.555
Totaal lasten	-97.476	-103.471	-107.243
Saldo voor verrekening met reserves	-288	-243	8.313
Onttrekkingen uit reserves	516	4.068	8.990
Dotaties aan reserves	-97	-3.276	-12.987
Mutaties reserves	419	791	-3.996
Saldo van baten en lasten	131	548	4.316

Wij stellen voor het positieve resultaat van € 4,3 miljoen conform bestaand beleid in de Algemene Reserve te storten.

In 2024 vragen we via de kwartaalbrieven de over te hevelen budgetten aan. In 2023 namen we alle overhevelingen uit 2022 mee in de eerste kwartaalbrief van 2023. Dat doen we in 2024 anders. Pas als blijkt dat er geen nieuw incidenteel budget is en er voldoende capaciteit is om de taak uit te voeren nemen we de overheveling in 2024 op. Zodoende voorkomen we dat de overhevelingen opstapelen.

In 2023 leiden de overhevelingen tot een positief effect op het rekeningsaldo. Dit saldo storten we in de Algemene Reserve. In 2024 verrekenen we de overheveling wederom met de Algemene Reserve. Zodoende hebben de overhevelingen niet opnieuw invloed op het rekeningresultaat in 2024.

Rechtmatigheidsverantwoording

Nieuw in 2023 is de verantwoording van het college over de rechtmatigheid. In de rechtmatigheidsverantwoording rapporteren we een totaal aan afwijkingen van € 7,5 miljoen. Volgens de afspraken in de Financiële verordening 2023 is hiervan € 6,5 miljoen aan te merken als acceptabele overschrijding.

De raad heeft de verantwoordingsgrens bepaald op 2% van de totale lasten inclusief de dotaties aan de reserves. De verantwoordingsgrens is daarmee bepaald op € 2,4 miljoen. De door ons geconstateerde afwijkingen overschrijden de verantwoordingsgrens.

De rapportagegrens voor de toelichting van de geconstateerde afwijkingen is € 100.000. In de paragraaf Bedrijfsvoering zijn de afwijkingen toegelicht.

Reservepositie

De grootste verrekeningen met de reserves zijn het gevolg van de in december 2023 vastgestelde "Nota reserves en voorzieningen 2023". Besloten is zes reserves op te heffen en te storten in de Algemene Reserve. Deze wijzigingen zijn verwerkt in deze jaarstukken. Het op peil brengen van de voorzieningen door directe verrekening met de Algemene Reserve is nieuw en ook vastgelegd in de Nota reserves en voorzieningen 2023". Dergelijke mutaties hebben nu geen invloed meer op het rekeningsaldo.

Gelijktijdig met de jaarstukken wordt het Meerjarenperspectief grondzaken 2023 ter vaststelling voorgelegd. Hierin staan de verrekeningen met de Reserve en Voorziening Grondzaken nader toegelicht.

Financieel beleid is het saldo van de jaarrekening te storten in de Algemene reserve, hierdoor neemt het weerstandsvermogen verder toe.

Algemene reserve / weerstandsvermogen

Onderstaand de stand van de Algemene reserve per 31 december 2023.

Ontwikkeling Weerstandsvermogen	
Algemene reserve	
- stand per 1 januari 2023	19.517
- mutaties	10.116
Stand per 31 december 2023	29.633
Reserve grondzaken	
- stand per 1 januari 2023	9.147
- mutaties	2.470
Stand per 31 december 2023	11.617
Saldo Jaarrekening 2023	4.316
Stand na vaststelling Jaarstukken 2023	45.566

De ratio voor het incidentele weerstandsvermogen is 'Uitstekend'.

De algemene reserve is in 2023 verder toegenomen waardoor de weerstandscapaciteit is vergroot. Voor de lopende grondexploitaties waar verliezen verwacht worden is de ' Voorziening Verlies Grondzaken' aangevuld vanuit de Reserve grondzaken. Het woningtekort is groot en de ambitie voor meer sociale woningen leveren in samenhang met de beperkte grond die aanwezig is, risico's op voor nieuwe grondexploitaties. We leven in economisch onzekere tijden. De inflatie is hoog, de prijzen voor grondstoffen zijn enorm gestegen en ook de rente stijgt. Al deze ontwikkelingen hebben een negatieve invloed op onze grondexploitaties. Voor het opvangen van negatieve resultaten zijn we verplicht een voorziening aan te leggen (Voorziening Verlies Grondzaken). Om de Voorziening Verlies Grondzaken op het gewenste niveau te houden verrekenen we met de Reserve Grondzaken. De reserve Grondzaken is goed gevuld, daarmee zijn we in staat negatieve ontwikkelingen op te vangen.

De ratio voor het structurele weerstandsvermogen is 'Ruim voldoende'.

De structurele risico's zijn dit jaar niet toegenomen maar de verwachte effecten komen wel dichterbij. Door de trage kabinetsvorming blijven de gemeenten langer in onzekerheid over de groei of krimp van het Gemeentefonds. Nog steeds staat voor 2026 een forse krimp gepland.

Ook de herverdeling van het Gemeentefonds heeft voor Diemen grote negatieve gevolgen. Het nu geprognoseerde nadeel is op basis van de informatie uit de Meicirculaire 2022 en bedraagt € 2,9 miljoen structureel. Het is nog niet duidelijk welke compensatie en ingroeiregeling het Rijk hier tegenover zet en wanneer de compensatieregeling vervalt.

Voor het structurele begrotingsevenwicht brengen de inflatie, de energiecrisis en de stijgende rente risico's met zich mee. De inflatie en de energieprijzen lijken enigszins te stabiliseren. De rente stijgt nog snel. In de planning- en controlproducten blijven wij u informeren over de ontwikkelingen. In de kadernota geven we aan welke uitgangspunten we voor 2025 en verder aanhouden. In 2023 zijn vooral de energieprijzen hoog. Bovendien heeft er in 2023 een afrekening over 2022 plaatsgevonden.

Conclusie

2023 kunnen we financieel gezien positief afsluiten. Verhoudingsgewijs hadden we meer meevallers dan tegenvallers. Zo ontvingen we extra Rijksmiddelen voor de uitbetaling van de energietoeslag, hadden we hogere belastingopbrengsten en ontvingen we door een financieringsoverschot in combinatie met een hoge rente meer renteopbrengsten.

Door het opheffen van enkele bestemmingsreserves en het storten van het positieve rekeningsaldo in de algemene reserve is onze algemene reservepositie verbeterd. Deze goede reservepositie geeft ons in de toekomst enig comfort, zeker gezien de financiële risico's die zich vanaf 2026 voor gaan doen.

Verklaring van het resultaat

Onderstaand een overzicht van de belangrijkste afwijkingen die zich sinds de 4e kwartaalbrief 2023 hebben voorgedaan. Verderop in de jaarrekening vindt u per programma een overzicht van afwijkingen met toelichting.

Verwachte saldo in 4e kwartaalbrief 2023		550
Sociaal		
Jeugd	In de 2e kwartaalbrief 2023 is het budget voor jeugdhulp met € 900.000 verhoogd om de indexatie van de tarieven en de herijking van de lumpsum bekostiging van hoog specialistische jeugdhulp op te vangen. Daarnaast hebben we een aantal maatregelen getroffen zoals meer datagedreven werken en een versteviging van het contractmanagement. Vanuit het programma Datagedreven Sturing is er sinds begin 2023 een dashboard specialistische jeugdhulp beschikbaar en wordt er strakker gestuurd op declaratiegedrag van aanbieders. Zo zien we in 2023 een stijging van het aantal jeugdigen dat specialistische jeugdhulp ontvangt en we zien dat de trajecten gemiddeld langer duren. Bij de vaststelling van de lumpsum 2023 voor de hoogspecialistische jeugdhulp bleek dat er minder jeugdigen uit Diemen gebruik hebben gemaakt van jeugdhulp met verblijf dan verwacht. Er zijn wel meer cliënten waar (intensieve) ambulante jeugdhulp wordt ingezet. Door de beheersmaatregelen, tussentijdse budgetverhogingen en minder jeugdigen in verblijf is circa € 310.000 van het budget voor jeugdhulp in 2023 niet besteed.	310
Wmo	Net als vorig jaar is het gebruik van Wmo-voorzieningen nog steeds niet op het niveau van voor de Corona-crisis. Hierdoor hebben wij circa € 254.000 niet besteed.	254
Sociale werkvoorziening (Pantar)	Pantar, de uitvoerder van de Sociale Werkvoorziening, ontvangt een subsidie van de gemeente Diemen. De subsidiebijdrage is gebaseerd op een schatting van de sociale werkpopulatie en het is een bijdrage aan de loonkosten. De sociale werkpopulatie loopt af (sterfhuisconstructie), de afloop ervan is moeilijk in te schatten.	168
Inkomen en armoede		
Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorzieningen (BUIG)	In de begroting zijn de bijstandslasten begroot op € 7 miljoen. De werkelijke bijstandslasten bedragen € 6,8 miljoen. In tegenstelling tot uitgesproken verwachting voor 2023 dat het aantal bijstandsuitkeringen zou stabiliseren, blijkt dat ten opzichte van 2022 het aantal bijstandsuitkering in 2023 lager is uitgevallen.	203
Bijzondere bijstand	In 2022 was er nog een overschrijding vanwege hogere inrichtingskosten voor statushouders. In 2023 is er sprake van een onderschrijding van € 136.000. Oorzaak voor voor deze ontwikkeling heeft te maken met lagere kosten voor woninginrichting en lagere kosten voor bewindvoering. Daarnaast zijn er zijn meer inwoners uitgestroomd dan ingestroomd."	136
Energietoeslag	Wij hebben circa € 463.000 meer besteed aan energietoeslag dan is begroot. Via de decembercirculaire is € 1,3 ontvangen om de energietoeslag 2023 uit te keren, die voldoende zijn om deze overschrijding te dekken. Via de 1e kwartaalbrief 2024 komen wij met een voorstel om het restant beschikbaar te stellen voor de energietoeslagen die in 2024 worden uitekeerd.	-463
Oekraïne	Dit betreft middelen voor de exploitatie en leefgeld inzake de vluchtelingen uit Oekraïne. Tegen over deze lasten staat een baat die wij van het Rijk ontvangen (zie toelichting op de baten). Wij hebben minder aan leefgeld en uitvoering besteed. voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar programma Inkomen en Armoede (Belangrijke ontwikkelingen).	388

Verwachte saldo in 4e kwartaalbrief 2023		550
Basisbanen	In november 2021 is er een amendement van de Ouderenpartij Diemen ingediend en er is een toezegging gedaan om in 2022 en 2023 te starten met twee basisbanen. In 2023 is geprobeerd om basisbanen te realiseren. Dat is niet gelukt. Het ziet ernaar uit dat in de eerste helft van 2024 wel een basisbaan gerealiseerd kan worden.	106
Steunimpuls	Het overgehevelde budget wordt ingezet voor brede aanpak tegen geldzorgen, met als doel het niet-gebruik verder verminderen. Daarnaast worden mogelijke initiatieven ten behoeve van de armoedeaanpak op scholen vanuit het budget gefinancierd. Verder is het budget bestemd voor de kosten van de menstruatie-uitgiftepunten in 2024 en andere initiatieven of ideeën vanuit de armoedebraainstorm.	137
Schuldhelpverlening	De gemeente is wettelijk verplicht om aan vroegsignalering te doen en schuldhelpverlening aan haar inwoners te bieden. Deelname aan schuldhelpverlening is echter vrijwillig, de gemeente kan het niet afdwingen. Al stimuleert en promoot de gemeente deze dienstverlening wel. De gemeente heeft dus niet veel invloed op de instroom aan schuldhelpverlening. Omdat het een wettelijke taak is, begroot de gemeente het ruim. Hoewel we dit jaar ruim € 81.000 overhouden is het voorstel om het budget gelijk te houden. Enerzijds om ambities te realiseren: het convenant met bewindvoerders (dat is in 2023 nog niet gelukt), aanpak voor (preventie) schulden jongeren (conform het college uitvoeringsprogramma) en het realiseren van het schuldenknooppunt (een manier om sneller tot een schuldregeling te komen). Anderzijds om in 2024 aanvullende subsidieaanvragen te honoreren van Humanitas en Sociaal Raadslieden.	81
Vrije tijd		
Energiekosten zwembad en sporthallen	De hogere kosten in 2023 worden voornamelijk veroorzaakt door hogere energiekosten. Ondanks een hogere omzet en compensatiemaatregelen van het Rijk is er een forse overschrijding. Bijna € 2 ton is het gevolg van afrekeningen over 2022.	-585
Onderwijs		
Schoolvervoer	Het budget voor schoolvervoer is in 2023 met € 130.000 verhoogd voor het oplossen van problemen in het leerlingenvervoer (landelijke chauffeurstekort) en het leerlingenvervoer Oekraïense leerlingen. Per saldo hebben wij circa € 93.000 van deze middelen voor leerlingen vervoer niet besteed omdat gekozen is voor maatwerkoplossingen en de kosten van de noodmaatregel lager zijn uitgevallen.	93
Zomerschool	In 2023 heeft in afstemming met de schoolbesturen geen zomerschool plaatsgevonden.	50
Onderzoekskosten beheer en onderhoud van "Het Atelier"	In 2023 is budget beschikbaar gesteld voor het beheer en onderhoud van het Atelier in Diemen Zuid na overdracht door het schoolbestuur. De overdracht is uitgesteld en daarmee de te maken kosten ook. Daarbij zijn middelen beschikbaar gesteld voor onderzoek in verband met een mogelijke aanvraag voor een voorziening onderwijshuisvesting door de ASKO. In het kader van de ontwikkeling van het Integraal Huisvestingsplan is dit budget niet besteed.	73
Gebiedsontwikkeling		
Nog niet uitgevoerde plannen	Voornemen is in 2023 extra capaciteit in te huren voor de volgende zaken: - opstellen actieplan Geluid 2024-2028 - toekomstvisie/bestemmingsplan Verrijn Stuartweg - plan van aanpak Omgevingsplan	110
Implementatie Omgevingswet	In het gemeentefonds heeft het Rijk geld beschikbaar gesteld voor de transitiekosten die gemeenten maken als gevolg van de invoering van de Omgevingswet. Dit geldt ook voor de noodzakelijke voorbereidingen voor de inwerkingtreding van de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb). Door het uitstellen van de inwerkingtreding van de Omgevingswet naar 1 januari 2024 is van het budget in 2023 € 104.000 nog niet uitgegeven. Dit budget van € 104.000 wordt overgeheveld naar 2024.	104

Verwachte saldo in 4e kwartaalbrief 2023		550
Leefomgeving en klimaat		
Kosten electra openbare verlichting	De kosten voor electra waren door de hogere energietarieven zijn voor de openbare verlichting hoger dan begroot. Ook is de (hogere afrekening) over 2022 in 2023 financieel verwerkt.	-340
Samen besturen		
Niet ingezet budget voor programma's	Voor en met Diemen	30
	Samenlevingsopbouw Hollandpark	133
Terugbetaling rekeningoverschot 2022 Duo+	In 2022 had Duo+ een positief rekeningresultaat. Dit overschot is in 2023 terugbetaald aan de DUO-gemeenten. Voor Diemen bedroeg de terugbetaling € 202.366.	226
Financiën		
Belastingopbrengsten	De belastingopbrengsten zijn ten opzichte van 2023 gestegen met € 866.000. Dit komt grotendeels door hogere OZB opbrengsten van niet-woningen (€ 750.000). Oorzaak daarvan is de hogere waardestijging van de niet-woningen dan begroot. We hielden rekening met een waardestijging van 1%. Het blijkt werkelijk meer dan 10% te zijn. Een deel van de hogere opbrengsten is het gevolg van aanslagopleggingen over eerdere jaren. Daarnaast waren de ontvangsten voor toeristenbelasting (€ 72.000) en precariobelasting (€ 39.000) hoger dan geraamd.	866
Algemene uitkering	De algemene uitkering uit het Gemeentefonds is € 1,2 miljoen hoger dan geraamd en veroorzaakt daarmee een positief verschil op het jaarrekeningsaldo. Het verschil wordt veroorzaakt door de Decemercirculaire. Er was geen bestuurlijk moment meer om de effecten van de Decemercirculaire te verwerken in de begroting 2023. De effecten uit de Decemercirculaire hebben vooral betrekking op aanvullende middelen voor de maatregelen voor de energiecrisis (€ 1,4 miljoen). Daarnaast hebben we nog extra gelden voor de implementatie van de Omgevingswet ontvangen (€ 170.000).	1.240
Renteopbrengsten	Er is € 488.000 meer aan renteopbrengsten ontvangen. Dit komt door het in 2023 ontstane financieringsoverschot en de stijging van de rente. Door het achterblijven van de uitvoering van investeringen, de ontvangst van compensabele btw en de ontvangst van specifieke uitkeringen ontstond vanaf het tweede kwartaal 2023 een financieringsoverschot. Het overschot fluctueerde tussen de € 10 en € 15 miljoen. Dergelijke overschotten worden de BNG ingezet voor schatkistbakieren (overschotten worden ingezet voor tekorten bij andere gemeenten). Door de stijging van de rente ontvingen we bijna € 4 ton aan rente door het schatkistbakieren. Ook het geld dat bij de Svn uitstaat voor starters- en duurzaamheidsleningen leverde bijna € 1 ton meer aan extra rente op dan verwacht.	488
Overige verschillen		
Overige verschillen		-42
Rekeningsaldo 2023		4.316

Baten en lasten per programma

Baten en lasten 2023	Lasten	Baten
Sociaal	-25.406	1.397
Veilig	-3.796	238
Inkomen en armoede	-13.571	11.039
Vrije tijd	-6.595	2.995
Onderwijs	-3.882	1.562
Gebiedsontwikkeling	-15.133	14.529
Leefomgeving en klimaat	-22.366	10.766
Verkeer	-2.311	1.900
Samen besturen	-22.048	5.726
Financiën	-5.122	74.393
Totaal	-120.229	124.546
Saldo van baten en lasten		4.316

